

УДК 378.147:81'243'276.6:615.8-051]:005.336.2
DOI <https://doi.org/10.32782/eddiscourses/2024-1-9>

РОЛЬ ОBOB'ЯЗКОВОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ПРОФЕСІЙНО-ОРІЄНТОВАНА ІНОЗЕМНА МОВА» У ФОРМУВАННІ ФАХОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ ЕРГОТЕРАПЕВТІВ

Сторожук Христина Володимирівна,

кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри мовної підготовки,
Національний медичний університет імені О.О. Богомольця
ORCID: 0000-0003-3897-5930

Камінська Ія Петрівна,

кандидат психологічних наук, старший викладач кафедри мовної підготовки,
Національний медичний університет імені О.О. Богомольця
ORCID: 0000-0001-7156-0484

Стаття досліджує роль обов'язкової дисципліни «Професійно-орієнтована іноземна мова» у підготовці майбутніх ерготерапевтів. Автори аналізують значення володіння іноземною мовою для ефективного спілкування з пацієнтами та колегами, доступу до наукових джерел і підвищення якості надання медичної допомоги. Стаття надає огляд змісту програми дисципліни та очікувані результати навчання, підкреслюючи її важливість для розвитку професійних навичок та підготовки до роботи в галузі ерготерапії. Дослідження показало, що знання іноземної мови має значний вплив на успішність ерготерапевтів, воно надає можливості впевнено спілкуватися з пацієнтами та колегами з різних країн, бути в курсі останніх наукових досягнень в ерготерапії та надавати більш якісну та ефективну допомогу пацієнтам. Обов'язкова дисципліна «Професійно-орієнтована іноземна мова» відіграє важливу роль у підготовці майбутніх ерготерапевтів, дає їм необхідні знання та навички для успішної роботи в сучасному глобалізованому світі. Після опанування цієї дисципліни студенти зможуть: вільно спілкуватися іноземною мовою на теми, пов'язані з фізичною реабілітацією та ерготерапією, читати англійськомовні наукові джерела та використовувати їх у своїй подальшій роботі, брати участь в міжнародних проєктах та конференціях та надавати фахову допомогу пацієнтам з різних країн. Проте проблема дослідження ролі обов'язкової дисципліни «Професійно-орієнтована іноземна мова» у формуванні фахових компетентностей майбутніх ерготерапевтів залишається остаточно не вирішеною та потребує подальшого дослідження.

Ключові слова: компетентність, фахова компетентність, фізична реабілітація, ерготерапія, професійна діяльність, іноземна мова.

Storozhuk Khrystyna, Kaminska Iya. The role of the mandatory discipline «Professionally Oriented Foreign Language» in forming the professional competencies of future occupational therapists

The article investigates the role of the mandatory discipline «Professionally Oriented Foreign Language» in the training of future occupational therapists. The authors analyze the significance of foreign language proficiency for effective communication with patients and colleagues, accessing scientific sources, and improving the quality of medical care. The article provides an overview of the discipline's curriculum and expected learning outcomes, emphasizing its importance for developing professional skills and preparing for work in the field of occupational therapy. Research has shown that knowledge of a foreign language significantly impacts the success of occupational therapists, providing opportunities to confident communication with patients and colleagues from different countries, stay informed about the latest scientific advancements in occupational therapy, and deliver higher quality and more effective patient care. The mandatory discipline «Professionally Oriented Foreign Language» plays a crucial role in the preparation of future occupational therapists, providing them with the necessary knowledge and skills for successful work in the modern globalized world. After mastering this discipline, students will be able to communicate fluently in a foreign language on topics related to occupational therapy, read English-language scientific sources and use them in their further work, participate in international projects and conferences, and provide professional assistance to patients from different countries. However, the issue of investigating the role of the mandatory discipline «Professionally Oriented Foreign Language» in forming the professional competencies of future occupational therapists remains conclusively unresolved and requires further research.

Key words: competence, professional competence, physical rehabilitation, occupational therapy, professional activity, foreign language.

Постановка проблеми. Стрімкий розвиток сучасної медицини та розширення міжнародних зв'язків накладають нові вимоги до фахової підготовки працівників медичної галузі. У цьому контексті особливою вагу набуває вивчення іноземних мов, які стають необхідним інструментом для ефективної комунікації з колегами та пацієнтами з різних країн світу. Для майбутніх ерготерапевтів, які працюватимуть з людьми різних національностей, володіння професійно-орієнтованою іноземною мовою є невід'ємною складовою формування їх фахових компетентностей.

Перш за все, вивчення іноземної мови дає майбутнім ерготерапевтам можливість отримати доступ до світового медичного досвіду та передових методик лікування. Знання іноземних мов відкриває для них можливість вивчати наукову літературу, брати участь у конференціях, вебінарах та отримувати знання з інших навчальних матеріалів, що публікуються за кордоном. Це дозволяє студентам поглиблювати свої знання, використовуючи найсучасніші та найефективніші підходи до реабілітації та терапії.

Крім того, вивчення іноземної мови сприяє розвитку міжкультурної компетентності, яка стає все більш важливою в умовах глобалізації. Комунікація з пацієнтами з різних країн вимагає не лише знання медичної термінології, але й розуміння культурних особливостей, етичних норм та традицій. Володіння іноземною мовою допомагає ерготерапевтам ефективно спілкуватися з пацієнтами, виявляти їх потреби та надавати якісну допомогу, забезпечуючи тим самим оптимальний процес реабілітації.

Зважаючи на вищезазначені аспекти, можна визначити ключову роль обов'язкової дисципліни «Професійно-орієнтована іноземна мова» у формуванні фахових компетентностей майбутніх ерготерапевтів. Це навчання надає студентам не лише мовні навички, але й сприяє розвитку їхньої міжкультурної чутливості та допомагає впроваджувати найкращі міжнародні практики у свою майбутню професійну діяльність.

Аналіз останніх актуальних досліджень та публікацій. Дослідженням компетентності та фахової компетентності займається багато українських вчених, серед них Вагіс А. [1], Морозов С.М. [4], Шкарапута Л.М. [4], та ін.

Особливості навчання дисциплін фахового спрямування та формування фахових компетентностей досліджували Примачок Л.Л. [5], Волкова Г.К. [2], Шандрук С.І. [7], Аркушина Ю.В. [7].

Однак проблема ролі дисципліни «Професійно-орієнтована іноземна мова» у формуванні фахових

компетентностей майбутніх ерготерапевтів залишається відкритою й потребує подальшого розгляду.

Мета статті полягає в необхідності визначення ролі обов'язкової дисципліни «Професійно-орієнтована іноземна мова», як одного з засобів формування фахових компетентностей майбутніх ерготерапевтів.

Методи дослідження. Для досягнення мети статті були застосовані теоретичні методи дослідження, а саме: аналіз наукових досліджень та теоретичних засад щодо особливостей формування фахових компетентностей майбутніх ерготерапевтів, огляд особливостей опанування дисципліни «Професійно-орієнтована іноземна мова», узагальнення підходів науковців про основні поняття та терміни, огляд сучасного стану досліджуваної проблеми.

Виклад основного матеріалу дослідження. Словник іншомовних слів тлумачить термін «компетентність» як належний, відповідний, розглядає цей термін як володіння певними знаннями, що дозволяють судити про певні аспекти, висловлювати власну думку та бачення певної ситуації [4].

Як зазначено в науковому дослідженні А. Вагіса, фахова компетентність – це «сукупність знань, умінь, здібностей і готовності особистості діяти в складній ситуації й вирішувати фахові завдання з високих рівнем невизначеності; це здатність досягнення якісного результату праці та сприйняття професії як цінності» [1].

А отже, слід зазначити факт, що компетентність та фахова компетентність це різні поняття. Компетентність в широкому розумінні – це здатність ефективно використовувати знання, навички, вміння та досвід для досягнення конкретних цілей у різних сферах життя. Фахова компетентність, з іншого боку, специфічна для конкретної професії або галузі й включає знання, навички та вміння, необхідні для виконання певних завдань або робіт у цій області. Фахова компетентність є складовою загальної компетентності, спеціалізованою у певній професійній сфері. Таким чином, різниця полягає у тому, що компетентність є загальним поняттям, в той час як фахова компетентність – це конкретна і спеціалізована форма компетентності, що відноситься до певної професійної галузі.

На думку С.І. Шандрук та Ю.В. Аркушиної, іншомовна комунікативна компетентність – це вміння встановити й підтримати професійні стосунки з людьми, які говорять іноземною мовою. Для успішної комунікації потрібно опанувати

певний набір знань і вмінь, які забезпечують процес спілкування [7].

Г.К. Волкова вважає, що одним із ключових завдань вищої професійної педагогіки є підготовка фахівців, які володіють іноземною мовою на професійному рівні. Успішна професійна самореалізація та відповідне життя індивіда часто залежать від його професійної компетентності, здатності адаптуватися та розвивати свої професійні здібності та інтереси, бути гнучким у самовизначенні та кар'єрному зростанні. Вивчення іноземної мови створює ситуацію, близьку до реальних умов, що зумовлює потребу у знаннях та їх практичному використанні, сприяючи особистісній зацікавленості студентів і переходу від пізнавальної мотивації до професійної [2].

В світі останніх подій збільшується попит на спеціалістів, які працюють в галузі фізичної реабілітації, так на базі НМУ імені О.О. Богомольця була створена спеціальність «Фізична терапія. Ерготерапія», що готує спеціалістів у цій сфері.

Ерготерапія як напрямок медичної реабілітації, востаннє отримує все більше визнання не тільки в нашій країні, але й в світі. Вона забезпечує пацієнтам можливість відновлення функціональності, навчання навичкам самообслуговування та інтеграції у суспільство після травм, захворювань або інших обмежень. Зростаюча популярність ерготерапії вимагає від майбутніх фахівців у цій галузі багатофункціонального підходу та глибоких знань. Одним із невід'ємних компонентів професійної підготовки ерготерапевтів є володіння іноземною мовою. Нижче розглянемо важливість цього аспекту з погляду майбутніх фахівців та ефективного надання послуг пацієнтам.

У сучасному світі ерготерапевти можуть зустрітися з пацієнтами з різних країн або співпрацювати з колегами з інших країн. Володіння іноземною мовою дозволить ерготерапевтам ефективно спілкуватися з пацієнтами та колегами з усього світу, розуміти їхні потреби та надавати якісну медичну допомогу без мовних бар'єрів.

Опанування іноземної мови розширює можливості доступу до наукових джерел, досліджень, семінарів та конференцій у медичній галузі, які часто проводяться англійською або іншими іноземними мовами. Це дозволяє ерготерапевтам постійно поглиблювати свої знання та вдосконалювати свої навички на основі найновіших досягнень у галузі.

Володіння іноземною мовою допомагає ерготерапевтам краще розуміти та адаптуватися до різних культурних контекстів, уникати непоро-

зумінь та конфліктів, та підтримувати ефективну співпрацю з пацієнтами з різних культурних та мовних середовищ.

Усі ці фактори підкреслюють важливість володіння іноземною мовою для ерготерапевтів під час навчання. Це не лише розширює їхні професійні можливості, але і сприяє покращенню якості надання медичної допомоги та підвищенню рівня задоволення пацієнтів від отриманих послуг.

Так, опановуючи обов'язкову дисципліну «Професійно-орієнтована іноземна мова», розроблену згідно зі Стандартом вищої освіти [3], майбутні ерготерапевти (магістерського) рівня вищої освіти можуть сформувати навички вільного спілкування усною та письмовою формами англійської мови. Оскільки дисципліна спрямована на формування комунікативної компетентності у сферах професійного та ситуативного спілкування в усній та письмовій формах, покликана підвищити здатність майбутніх ерготерапевтів до обговорення професійних питань, презентації результатів діяльності, наукових досліджень та інноваційних проєктів. Це також сприяє розвитку професійної та академічної доброчесності, включаючи відповідальність за достовірність наукових результатів. Дисципліна дозволяє оволодіти практичними навичками володіння англійською мовою у різних видів мовленнєвої діяльності, а також забезпечує доступ до новітньої фахової інформації з іноземних джерел. Учасники вивчають можливості використання цієї інформації в монологічному та діалогічному мовленні з побутової, суспільно-політичної та фахової медичної тематики, а також розвивають уміння перекладати загальнонаукові та фахові медичні тексти з англійської мови на українську мову. Програма дисципліни «Професійно-орієнтована іноземна мова» розрахована на 120 годин й містить наступні актуальні теми: «Анатомія людини», «Травми», «Основи фізичної реабілітація», «Фізична реабілітація захворювань внутрішніх органів», «Фізична реабілітація захворювань нервової системи», «Фізична реабілітація пацієнтів із захворюваннями опорно-рухового апарату», «Кінезіотерапія», «Остеохондроз», «Остеопатія». Очікувані результати навчання за цією програмою – це здатність майбутніх ерготерапевтів виконувати спеціалізовані задачі, практичні проблеми, що пов'язані з фізичною терапією пацієнтів та ерготерапією, здатність до абстрактного мислення, аналізу, пошуку, оброблення інформації, що може бути отримана з різних джерел, здатність до автономної роботи, забезпечення якісним послуг та взаємодії з пацієнтом для визначення

його потреб та очікувань щодо його рухової активності та результатів фізичної терапії. [6].

Також для майбутніх спеціалістів з фізичної реабілітації, окрім набутих фахових компетентностей, як зазначає Л.Л. Примачок, важливими є фактори творчого мислення, гнучкості, вміння створювати власний нестандартний продукт, інтуїції, наполегливості, адаптивності – все це необхідно для майбутньої якісної професійної діяльності [5].

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, обов'язкова дисципліна «Професійно-орієнтована іноземна мова» відіграє важливу роль у професійному розвитку майбутніх ерготерапевтів та за умови її успішного опанування надає майбутнім фахівцям необхідні навички спілкування в умовах глобалізації. Володіння

іноземною мовою підвищує можливість ерготерапевтів ефективно спілкуватися з пацієнтами та колегами з різних культурних та мовних середовищ, що сприяє наданню якісної медичної допомоги та міждисциплінарній співпраці. Оволодіння іноземною мовою дозволяє ерготерапевтам бути в курсі останніх досліджень та досягнень у галузі ерготерапії, а це сприяє постійному професійному зростанню та розвитку. Дисципліна сприяє не лише вивченню мови, але й розвитку міжкультурного розуміння та емпатії, які є важливими якостями для надання пацієнтоцентричної допомоги та сприяють розширенню можливостей у сучасному глобалізованому світі, з огляду на вищесказане, це питання залишається актуальним й потребує подальшого дослідження.

Список літератури:

1. Вагіс А. Формування фахової компетентності студента як синергетичний процес. *Ukrainian Journal of Educational Studies and Information Technology*. Кривий ріг. 2017. Т. 5. № 2. С. 5–8.
2. Волкова Г.К. Формування іншомовної компетенції реферування студентів-фізіотерапевтів в умовах воєнного стану. *Інноваційні практики наукової освіти*. Київ. 2022. С. 171–177.
3. Про затвердження стандарту вищої освіти за спеціальністю 227 Фізична терапія. Ерготерапія для другого (магістерського) рівня вищої освіти. Міністерство освіти і науки України. Наказ No 791 від 5.09.2022 URL:<https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishchaosvita/zatverdzeni%20standarty/2022/09/06/227.Fizychna.terapiya.erhoterapiya.Mahistr-791-05.09.2022.pdf>
4. Морозов С.М., Шкарапута Л.М. Словник іншомовних слів. Київ. 2000. 680 с.
5. Примачок Л.Л. Структура професійної компетентності фахівця з фізичної реабілітації. *Актуальні проблеми психології. Психологія обдарованості*. Київ. 2019. Т.6. С. 250–238.
6. Сторожук Х.В. Професійно орієнтовна іноземна мова: робоча програма з навчальної дисципліни. Київ. 2023. 22 с.
7. Шандрук С.І., Аркушина Ю.В. Формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх фахівців на немовних факультетах в закладах вищої педагогічної освіти. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*. Кропивницький. 2021. №109. С.69–75.

References:

1. Vahis, A. (2017). Formuvannia fakhovoi kompetentnosti studenta yak synerhetychnyi protses [Development of students' professional competence as a synergetic process]. *Ukrainian Journal of Educational Studies and Information Technology*. Kryvyi Rih. Is. 5. No 2. pp. 5–8 [in Ukrainian].
2. Volkova, H.K. (2022). Formuvannia inshomovnoi kompetentsii referuvannia studentiv-fizioterapevtiv v umovakh voiennoho stanu [Development of Foreign Language Abstracting Skills in Physiotherapy Students under Martial Law]. *Innovatsiini praktyky naukovoi osvity – Innovative Practices of Science Education*. Kyiv. pp. 171–177 [in Ukrainian].
3. Pro zatverdzhennia standartu vyshchoi osvity za spetsialnistiu 227 Fizychna terapiia. Erhoterapiia dlia drugoho (mahisterskoho) rivnia vyshchoi osvity. Ministerstvo osvity i nauky Ukrainy. Nakaz No 791 vid 05.09.2022 [On Approval of the Higher Education Standard for the Specialty 227 Physical Therapy. Occupational Therapy for the Second (Master's) Level of Higher Education. Ministry of Education and Science of Ukraine. Order No. 791 of September 5, 2022]. (2022). Retrieved from :<https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishchaosvita/zatverdzeni%20standarty/2022/09/06/227.Fizychna.terapiya.erhoterapiya.Mahistr-791-05.09.2022.pdf> [in Ukrainian].
4. Morozov, S. M. & Shkaraputa, L. M. (2000). Slovyk inshomovnykh sliv [Dictionary of foreign language words]. Kyiv [in Ukrainian].
5. Prymachok, L.L. (2019). Struktura profesiinoi kompetentnosti fakhivtsia z fizychnoi rehabilitatsii [Structure of Professional Competence of a Specialist in Physical Rehabilitation]. *Aktualni problemy psykholohii. Psykholohiia obdarovanosti – Actual psychological problems. Psychology of giftedness*. Kyiv. T.6. pp. 250–238 [in Ukrainian].
6. Storozhuk, Kh.V. (2023). Profesiino oriientovna inozemna mova: robocha programa z navchalnoi dyscypliny [Professionally Oriented Foreign Language: Curriculum for the Academic Discipline]. Kyiv [in Ukrainian].
7. Shandruk, S.I. & Arkushyna, Yu.V. (2021). Formuvannia inshomovnoi komunikativnoi kompetentnosti maibutnikh fakhivtsiv na nemovnykh fakultetakh v zakladakh vyshchoi pedahohichnoi osvity [Developing Foreign Language Communicative Competence of Future Specialists at Non-Linguistic Faculties of Higher Pedagogical Educational Institutions]. *Naukovi zapysky. Serii: Pedahohichni nauky – Scientific notes. Series: Pedagogical sciences*. Kropyvnytskyi. No109. pp. 69–75 [in Ukrainian].